

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
СИНТАКСИЧНИХ ЗАСОБІВ ЕКСПРЕСІЇ У ВЕБ-КОМЕНТАРЯХ
(на матеріалі британських он-лайн газет)**

Тирон Ірина Володимирівна

асп.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

У статті розглядаються особливості передачі експресивності на синтаксичному рівні в веб-коментарях, які стали невід'ємною частиною сучасних англомовних он-лайн газет.

Ключові слова: веб-коментар, експресивність, медійний дискурс, синтаксичні експресивні засоби.

Актуальність даної статті зумовлена процесами глобалізації та конвергенції, що відбуваються в сучасному інформаційно-комунікативному просторі, змінюючи природу спілкування між людиною та новітніми технологіями. Під впливом нових медіаресурсів та мультимедійних технологій відбувається трансформація класичних засобів масової інформації в якісно нові *Інтернет (сітьові) ЗМІ*, які поступово стають провідниками сучасних знань. **Мета** статті полягає у визначенні експресивності синтаксичних конструкцій в медійному континуумі. **Предметом** дослідження є коментарі читачів до статей в британських он-лайн газетах. **Об'єктом** є синтаксичні конструкції у коментарях. **Наукова новизна** статті полягає в тому, що вперше синтаксичні засоби експресії досліджуються в коментарях до суспільно-політичних статей он-лайн видань.

Офіційна комунікація, літературна мова, які раніше домінували як матеріал лінгвістичного аналізу, поступаються зараз іншим жанрам, стилям, зниженим регістрам [Белова 2003, 18]. Постійний динамізм засобів мас-медіа сприяє стрімкому розвитку *медіамови (media language)*, у якій реалізується комунікативно-когнітивна функція, тобто здатність мови ЗМІ управляти колективним адресатом [Кубрякова, Цурикова 2003, 22]. З розвитком електронних (сітьових) медіа (*digital media*) спектр питань, що обговорюється в межах сучасної лінгвістики, постійно збільшується. Дослідження сітьових ЗМІ та віртуальної комунікації збільшує інтерес до вивчення так званих *он-лайн жанрів* або *електронних жанрів*, які трактуються як "специфічний модус існування тексту, що пов'язаний з електронними носіями" [Кампанадзе 2000, 2]. Особливий інтерес сучасної лінгвістичної науки викликають жанри, які зародилися в рамках Інтернет-простору і не можуть існувати без нього – це, так звані "*неканонічні жанри*" [Селютин 2009, 139–140]: електронна пошта, ICQ, чат, форум, соціальна мережа, ігровий портал, швидкий розвиток яких не міг не вплинути на жанрову систему англомовних газет та журналів, що існують в он-лайн режимі. Аналіз змістовного матеріалу таких британських он-лайн газет, як: *Daily Express com.uk*, *The Guardian com.uk*, *Independent com.uk*, *Mirror com.uk*, *Sun com.uk*, *Telegraph com.uk* дозволяє виокремити поняття *коментарю (comment)*, який разом з авторським матеріалом представляє нову динамічну єдність, якої не було в редакціях традиційних ЗМІ. Явище веб-коментарю (*web-comment*) у віртуальному просторі представляє собою "репліку чи роздум, які Інтернет-користувачі

залишають біля прочитаного тексту, проглянутого відео чи малюнку" [Словарь молодежного сленга]. Коментар став одним із фундаментальних понять у молодіжній субкультурі та увійшов у лексичну систему вітчизняних Інтернет-користувачів як слово-жаргон "комент" або "камент".

Лінгвістичний статус веб-коментарю є невизначеним в сучасному медіа-дискурсі. Думку про те, що веб-коментар потрібно виокремлювати як окремий жанр висловлює О. В. Алексєєв, який, беручи за основу типологію мовленнєвих жанрів К. Ф. Сєдова, визначає веб-коментар як субжанр окремого гіпержанру (блогу, форуму) [Алексєєв 2003]. Жанрова організація мовленнєвої комунікації веб-коментарю представлена висловлюваннями комунікантів, які володіють високим потенціалом експресивності, що представляє інтерес для сучасної лінгвістики. *Експресивність* пов'язана з проявом суб'єктивного начала в мовленні, що супроводжує пізнання об'єктивної дійсності та відображає зміст індивідуальної свідомості носія тієї чи іншої мови, тому є однією з найскладніших лінгвістичних категорій [Глазкова 2010, 2].

Використання синтаксичних засобів експресії у веб-коментарях обумовлено прагненням он-лайн мовця не тільки висловити свої думки з приводу прочитаного, а й привернути увагу, справити враження на інших комунікантів, що часто породжує діалог та полілог між комунікантами. Аналіз матеріалу показав, що значний експресивний потенціал мають багаточленні атрибутивні словосполучення, які складаються із ядра, представленого іменником чи функціонально рівнозначним йому словом або сукупністю слів та ад'юнктом-словом чи сукупністю слів, що виконують функцію означення. Розглянемо такий приклад: "*If there is anyone who should be forgiven, then it is that **wooly headed liberal fascist clown***". В даному реченні "*wooly headed liberal fascist clown*" є п'ятикомпонентним атрибутивним словосполученням, у якому препозитивний ад'юнкт представлений чотирма прикметниками: *wooly, headed, liberal, fascist*, що утворюють семантично й граматично залежну послідовність компонентів, сукупність яких надає експресивного відтінку усьому реченню. Характерним є частотне використання в якості препозитивного ад'юнкта двох прикметників: *lefty bearded idiot, big mouth Obama, potty-mothered president*; трьох: *wishy-washy liberal left moon-bats; high tech computerized fish finders, psychotic sociopathic bloodthirsty mass murders*; одночасно прислівників та прикметників: *intensely angry people, hideously white indigenous English, notoriously monolingual Brit, brilliantly dressed display mannequins*; дієприслівника та прикметників: *a holocaust-denying racist, homophobic thug*, які в сукупності з іменником надають словосполученню виразності.

Атрибутивні словосполучення, до складу яких входять оказіональні утворення є розповсюдженими, що свідчить про прагнення он-лайн мовця виразити свої думки якнайцікавіше, а отже і якнайекспресивніше: *a truly radical pay-as-you-drive scheme, a let-me-alone-or-I-cry expression, a disgusting food-to-crap convector, too-big-to fail banks, feel-good factor*.

Потужним синтаксичним експресивним засобом для вираження думок у веб-коментарях слугує синтаксичний повтор. Завдяки своєму емоційно-експресивному потенціалу синтаксичний повтор виступає засобом акцентування уваги читачів

коментарів, а також ритмічної організованості висловлювання. Розглянемо приклад веб-коментарю, який демонструє повний синтаксичний паралелізм:

The Ten Commandments, rewritten for our times:

We shall be afraid of industry

We shall be afraid of Islam

We shall be afraid of the crisis

We shall be afraid to eat chicken, beef, pork.

Or vegetables.

We shall be afraid of pollution.

We shall be afraid of today's youth.

We shall be afraid of computer games and pop music.

We shall be afraid of democracy.

We shall be afraid of each other.

Everything we have ever worried about is actually much worse than we thought [Daily Express, 2011].

Чітке дотримання синтаксично паралельних конструкцій у поєднанні з граматичним повтором, вираженим простим майбутнім часом, сприяє інтенсифікації, виразності даного коментарю. До того ж експресивність висловлювання забезпечується переліченням, що створюється субстантивними словосполученнями, у яких ад'юнкт виражений дієсловом з прийменником *of*: *be afraid of industry, be afraid of Islam, be afraid of the crisis ... be afraid of each other*. Експресивність висловлювання посилюється інфінітивною конструкцією *"to eat chicken, beef, pork"*, у якому придієслівний ад'юнкт представлений повторенням іменників, утворюючи *логічну градацію*, що опирається на так звану загальнолюдську понятійну базу [Федорова 1992, 31]. Виразність усього висловлювання: *"We shall be afraid to eat chicken, beef, pork. Or vegetables"* підсилюється парцельованою конструкцією *"Or vegetables"*. Аналіз матеріалу показав, що значною експресивністю володіють повторювальні одиниці у фінальній позиції паралельних речень. Таке явище є особливо ефективним у структурі "питання – відповідь": *"So, where is the compensation for Piper Alpha? – Yank controlled. Torrey Canyon? – Yank controlled. Bhopal – Yank controlled. What about compensating the families of British servicemen who died because of "friendly fire" from the yanks?"* та, навпаки, "відповідь – риторичне питання": *"A good person is slandered and once slandered, treated with contempt and slandered further by the administration and the NAACP. What does this tell us? Journalists who advocate slander for political reasons condemn all this slander. What does this tell us?"* Потужним експресивним засобом слугують еліптичні питальні речення та еліптичні речення-відповіді, наприклад: *"Maybe someone should give the clown a lesson? Piper Alpha? An American pig. Tory Canon? An American ship."*

У веб-коментарях спостерігаємо широке використання парцельованих конструкцій, за допомогою яких он-лайн мовець акцентує увагу на висловленій ним думки чи ставлення до тієї чи іншої проблеми. Розглянемо такий приклад: *"Let's get one thing clear in our minds. This princess isn't really black. She is drawing. She could equally well be green or blue, or have fifteen arms and three heads and scales and*

feathers and it wouldn't change the storyline at all. She. Is. Drawing. Not real". У даному висловлюванні експресивність досягається тим, що повторювальне двічі речення "*she is drawing*" в останньому своєму прояві розбивається на окремі комунікативні одиниці. Така спеціально порушена структура речення не може не привернути увагу читача даного коментарю. Ще більшої виразності висловлювання отримує в кінці завдяки парцельованій конструкції "*not real*", що разом з попереднім висловлюванням виконує зіставну функцію. Крім того, інтенсифікація досягається завдяки полісиндетичного зв'язку, тобто багаточисельним повторенням сполучника *and* у четвертому реченні даного коментарю. Варто зазначити, що полісиндетон є часто вживаним засобом зв'язку між окремими реченнями, наприклад:

"The irony of it is to be frank too much for us.

And, you still can't see it... Can you?

And what is even more ironic, he hates and detests your way of life.

And make absolutely no mistake about it". Використання полісиндетону в даному висловлюванні не тільки структурно встановлює симетричність речень, а й виступає дієвим засобом вираження авторської експресії.

Особливою ритмічністю характеризуються висловлювання, у яких синтаксичні паралельні конструкції поєднані з апозіопезисом, що, в свою чергу, відображає емоційний стан чи емоційну реакцію мовця, його ставлення до сказаного в веб-коментарях, наприклад: *"We know that the BPA allow white members, but the BNP are going to allow black members. Same difference. We know that the BPA promotes the interests of non-white police, but then the BNP promotes the interests of indigenous Brits. Same difference*. Протиставлення, яке виникає внаслідок вмілого використання антонімічних слів у словосполученнях: "*allow white members*" vs. "*allow black members*" та синтаксичних паралельних словосполучень: "*the interests of non-white police*" vs. "*the interests of indigenous Brits*" значно інтенсифікує дане висловлювання.

Яскраво виражену експресивність мають синтаксичні паралельні конструкції, у яких присутні паралельні синтаксичні словосполучення, наприклад: *"You will all think the same, eat the same, drink the same, you will all live as the state tells you to live, you will only do what the state allows you to do, you can only do what you want, eat what you want, and drink what you want too..."*. Повторення безприйменникових дієслівних словосполучень у формі майбутнього часу сприяють наростанню інтенсифікації ілюкативної сили висловлювання, а початкова позиція паралельних речень, що починаються з "*you will...*" створює футуральну перспективу висловлювання. Як бачимо, граматична форма дієслова надає висловлюванню особливого виразного відтінку. Так, наприклад, експресивність речення: *"Well, to start with I am putting my clock into reverse, I am pasting the pages back on to my calendar, I am hastily replacing all the decorations I mistakenly took down on Twelfth Night and I am rewrapping all my opened presents"* досягається завдяки повторенню конструкцій, у кожній з яких граматична форма дієслова, представлена теперішнім тривалим часом, інтенсифікує висловлювання, вказуючи на тривалість дії в момент мовлення, тим самим створюється ефект присутності.

Аналіз матеріалу веб-коментарів показав, що дієвим засобом вираження експресії є повторення у подальших реченнях кінцевого висловлювання попереднього

речення, тобто використання анадиплосису, наприклад: "*Just leave the world to those who see a future. To those who are not stuck in the past. To those who do not surround themselves with fairy stories. To those who can think for themselves with fairy stories. To those who can think for themselves, and see that religion in its forms, has no place at the top table*" [Guardian 2011]. За допомогою такого синтаксичного засобу здійснюється предикативно-видільна функція даного висловлювання, що, в свою чергу, допомагає мовцю донести іншим читачам веб-коментарю найголовніше. Особливо ефективно виглядає такий вид повтору у еліптичних реченнях: "*Iran is then. Then North Korea. Then Libya. Then Cuba. And finally Venezuela*".

Ввібравши в себе особливості усного та писемного мовлення, веб-коментар є важливим елементом сучасної системи віртуальної комунікації. Думки он-лайн комунікантів відрізняються експресивним мовним оформленням. Широке використання атрибутивних багатокомпонентних словосполучень, паралельних конструкцій, анадиплосису, апозіопезису забезпечує виразність і підвищує ілюквативну силу висловлювання веб-коментаря. **Перспективним** вважаємо здійснення аналізу особливостей використання синтаксичних засобів вираження експресії в інших жанрах медіа-дискурсу.

В статье рассматриваются особенности передачи экспрессивности на синтаксическом уровне в веб-комментариях, которые стали неотъемлемой частью современных англоязычных он-лайн газет.

Ключевые слова: веб-коментарий, медийный дискурс, экспрессивность, экспрессивные синтаксические конструкции.

The article highlights the peculiarities of syntactic expressive means in comments, presented by users in British on-line newspapers.

Key words: comment, expressiveness, media-discourse, syntactic expressive means.

Література:

1. Белова А. Д. Прикладна лінгвістика на початку XXI століття: діапазон досліджень//Мовні і концептуальні картини світу. Збірник наукових праць. – №7. – К., 2003. – С. 17–22.
2. Глазкова М. Ю. Экспрессивный синтаксис в современной публицистике (на материале русскоязычных и англоязычных общественно-политических статей): Автореф. дисс. ... канд. филол. н. – Ростов-на-Дону, 2010. – 22 с.
3. Кампанадзе Л. А. Структура и тенденции развития электронных жанров// Эл. ресурс: [http://rus.1september.ru/2002/21/7.htm].
4. Кубрякова Е. С, Цурикова Л. В. Вербальная деятельность СМИ как особый вид дискурсивной деятельности Язык СМИ как объект междисциплинарного исследования. Часть 2, МГУ, 2004. – С.57.
5. Селютин А. А. Жанры как форма коммуникативного выражения онлайн-личности. – Вестник Челябинского университета. Филология. Искусствоведение. Вып. 37, 2009. – С. 138–141.
6. Федорова М. Ф. Градация в поэтической речи // Филол. науки. – 1992. – №3. – С. 30–39.
7. Чичерина Н. В. Медиа-текст как средство формирования медиаграмотности у студентов языковых факультетов. – М.:Издательство ЛКИ, 2008. – 232 с.
8. Алексеев А. "Записи в блоге как речевой жанр Интернет-коммуникации, 2003" // Эл. ресурс: [http://iawia.net.ru]
9. Словарь молодежного сленга// Эл.ресурс: [http://teenslang.ru]
10. Daily Express// Ел. Ресурс:[http://www.express.co.uk/home]
11. Guardian UK//Ел.ресурс:[http://www.guardian.co.uk/uk]
12. The Sun UK//Ел. Ресурс: [http://www.thesun.co.uk/sol/homepage/]